

הלכות ראש השנה סימן תקפג תקפג

נה באר הגולה

ז כבד חסדא ונדא עובדין מי ח טור פלגם כב ער שולח הירא י' סוף ראש השנה וכן רוב כמסת' סופרים כותב י' ט פ' בשם רב האי י' פ' בשם ר' י' יצאנו וספדו כ פסקי הוספות סוף ראש השנה

הרשון. והוא הדין (י) אם לא אמר וכתב ויבספר נמי דינא הכי (טו): ו [*] 'אומר בתפלה יתתן לנו את יום הזכרון הזה' (יה) ואינו מזכיר ראשיתך: ז 'אם תל פחל (ה) [כ] (יט) 'אומר יום תרועה מקרא קדש'. ואם תל (ו) [כ] (כ) בשבת אומר וזכרון תרועה: ח (כא) 'אינו אומר מועדים לשמחה היום וזמנים לששון' וכן אינו אומר 'והשיאנו'. ובתפלת מוסף (כב) אינו אומר 'ואין אנו יכולין לעלות ולראות לפניך' אלא 'ואין אנו יכולים לעשות חובותינו לפניך' (כג) (והותמין (ו) 'ודברך אמת' (כד) (טז): ט 'אף-על-פי שכל ימות השנה מתפללים בלחש, בראש-השנה ויום-הספורים נוהגין לומר (כד) בקול (ס) [כ] (ס) רם, ולהטעות לא חישבין פנין שמוציים פיהם מחזורים: הגה ונוהגין לשלף אחר אומר לחברו (ט) 'לשנה טובה (כה) תכתב' (טו):

תקפג דברים שנוהגים לאכל בליל ראש-השנה, ובו ב' סעיפים:

א מיקרא ראשי כריתות ר עשה א הודיות רב ב סורכי ריש ראש השנה דלשם קניג רב האי

א [*] 'יהא אדם רגיל לאכל בראש-השנה רבנא דמינו הלפון, פרתי, סלקא, תמרי, קרא. (א) וקשיאכל רובנא ב'אמר (ב) 'יהי רצון שיקרבו זכויותינו; פרתי, 'פרתו שוואינו; סלקא, 'קשתלקו אויבינו; תמרי, 'תמנו שוואינו; קרא, 'קרב עזר דיננו ונקראו לפניך זכויותינו': הגה ויש נוהגין לאכל (ב) (ג) תפוח מתוק

שערי תשובה

הנה מכתב הש"ס פשה פעמים, ועין בבני-אריאל פ' ר"ח כל העדה פלג קרשים וכו', ע"ש, ועין פט"ו לעיל סימן שפ, וכן פט"ו שכתב: ויש ראיה לזה לעיל, סוף פרקים פלוג סימן שפ וכו' ש' גד-אפרים: [כ] אומר, ועין פריה, אם אפר פחל וזרון תרועה אית, נאפלו בשבת אם אמר יום תרועה אית כיון דכ"ד קבוע וקמחן בא"י תוקצין אינו כו', וכן לקמן סימן תקצא בבכח דשומע קול תרועה כו': [ו] בשבת, עבתי. ומ"ש אכל בשאר קטניות כו' נמשך אחר מ"ש לקינוי זמניא, והוא ט"ס וצ"ל כמ"ש ביראפרים: אבל ביה"כ שחל בשבת כו', ע"ש: [ז] רם, ועין במכתב הלפי טעם ההר והארי וז' שאסרו בהל כ"ש שצריך לזהר ברה"ה ויהיה דינא חייב, ע"ש, ועין מה שכתבתי ביראפרים לעיל סימן קא ושם פתחתי דאם אינו יכול ללבוש בגד אחר שרי, ועין קשיא שכתב בשם פ"ר ביה"ד סימן ששא ושענה ומה שצ"הגין הצבא לומר כל התורה של צמיתה וסוף עם השי"ן, אצ"ו ונתפאר סימן ככד שצ"הגין הצבא לשחק כו', ו"ל שאין אסור אלא ככל השנה אכל הקא פ"ן וכל ז"א לא צ"הגין תשפא צ"הגין ל"ח לן כה, אכל מה שצ"הגין להרים קול יותר מן השי"ן זה וז"א א"י הגין ונא"י לגור פ"ה, ע"ש, וכדנדנתי לא ראיתו מנהג זה רק הצביר שותקים ושותקים לדברי השי"ן, אך בפסקי מלכות וקבוצת השו"ת יש א"רם עם השי"ן בלחש, ואף שמוכר ג"כ שמות תרועים כיון שהם פסוקי מנין הוא בקורא בתורה, וכ"כ פט"ו סימן תרכ"א סי"ב ב, ועין בש"ת לעיל סימן רטו, וכ"כ הרי"ל ועין אמית אוחלזה שאומרים העבר עם השי"ן מהר ולא כקצת שליה, ע"ש, אף ו"ל בלחש שלא יבטל השי"ן מתפלתו, וגם יזהר כשיקרא לומר עם השי"ן גם משאר ג"כ תפלה כד' לכו' בהתעוררות תפלה ותחנונים מ"מ לא יזכיר שום שם, וכשנתחיל השי"ן לומר אריאל מלך כו' נתחיל הוא מסתב לזה וגם בשאר הנשח ידגל כשיבוא לתפלה שם, ואפשר שגם זה יכול לומר דרך בקשה כמו שאומרים בשחרית לג"ר פ"שה עקבה דרך תפלה ותחנונים, ומ"מ עכ"פ יזהר שלא לסתם תפלה, וגם אין לעשות כו' כי אם שמועדיש נמשכו שיתעורר ע"ז לכו' לבו לאביו שבשמים: [*] והוא אדם רגיל כו', ועין בא"י ובמכתב שגם פליל ש"י ד"ה וישעיה נה:

משנה ברורה

המקדש לא היה המצות-עשה להקראות כי אם בשלשה רגלים: (כג) והותמין 'ודברך אמת' (28). לאמר 'נתמלה אתה ד' לבדך' ולא 'אתה הוא ד' לבדך' [ברכ"י]: ט (כד) בקול רם. מפני שעל-ידי-זה יוכלו להתפלל יותר בכנהגה²⁹, (יג) ומפני מקום לא יגביה קולו יותר מדי³⁰: (כה) 'תכתב'. ולתקנה לאמר (יז) 'תכתב' ביו"ד. המגן-אברהם מצדד ד"ש לומר גם-כן 'ותתחם', והג"ר א"א בכאורו מסכים לביעת העשרה מאמרות דאין לומר 'ותתחם'. ועין במגן-אברהם דיוכלין לומר 'לשנה טובה תכתב' (21) עד תצות היום, ועין פט"ו דמוכח מנה דיום שני כיום ראשון דמי לזה, ויכולין לומר גם פליל שני 'לשנה טובה תכתב', ובאליה רבה חולק על זה:

א (א) וקשיאכל רובנא וכו'. והוא הדין (ב) מה שנקרא בלשונות אחרים לשון רביה יאכלו, כל מדינה ומדינה כלשונה³²: (ב) יהי רצון. מלפניך (ג) ה' אלהינו ואלהי אבותינו שיקרבו זכויותינו³³. וכתב אליה רבה בשם של"ה: ותעורר אדם בתשובה³⁴ קשיאמר יהי רצון³⁵ ויתפלל על זה בלב שלם: (ג) תפוח מתוק בדבש. ונפשות (ד) עקר, ומקורו עליו³⁶ ופוסק הדבש. ואף שאוכל התפוח אחר ברכת 'המוציא' מקל מקום צריה לברך עליו³⁷. ויש נוהגין לטפל 'המוציא' בדבש³⁸:

שער הציצין

(יב) אחרונים: (יג) בית-יוסף ושאר פוסקים: (יג) אחרונים: (יד) פרימגדים: (ט) מגן-אברהם ושא"א: (ז) פ"ה ורבי יוד אפרהים: (א) אחרונים:

הלכות ראש השנה סימן תקפב תקפג

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טז]

וכפולין ילעלא²¹.

21) ובטעם הדבר ביאר הברוש (ס"ח), כיון שבימים אלו הקבי"ה מתעלה יותר כפול ומכופל מפי ברדאו מפני שיושב על כסא דין והכל צריכים לשבח ולפארו ולבקש רחמים על דינו.

וכסופולין לעלא, כתב לעיל (ס"ו) נו סוף ס"ק ב) לענין מספר התיבות שבקדוש, כהנוסח האומרים 'לעלא ולעלא' עם וי"ו, וכן כתב בשו"ע הרב (ט"ז) שיש לומר 'לעלא ולעלא', אלא שהעיר הגר"ש דבליצקי (קיצור הלכות ומעשים דיני תפילת מעריב לראש השנה ס"ק א) שאולי אין ראייה מהמשנ"ב לעיל שיש לומר ברוקא עם וי"ו, כיון שרק הביא שם את דברי השערי תשובה כלשונו לענין דבר אחר (והוא מנין התיבות שצריך להיות בקדוש, והעתיק דבריו רק ביחס לכך שכיון שמוסיפים 'לעלא' יש להוריד בימין כל ברכתא, ולא לגבי הנוסח הנכון), ואפשר שדעתו כמו שכתב הקצוש"ע (ס"י קט ס"א) והערך השלחן (ס"ח) שיש לומר 'לעלא לעלא' בלי וי"ו, וכן המטה אפרים (ס"א) הביא בשם תשובה מאהבה שכתב שבכל הנוסחאות הישנות כתוב בלי וי"ו, ובקצה המטה (ס"ד ד) כתב שאף שהנוסח הוא עם וי"ו, אך דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד. והגר"ש אלישיב (הליכות והנהגות תשרי עמ' 5) הורה שיש לומר בלי וי"ו.

[משנ"ב ס"ק יז]

יכתוב ויבספרי²² וכו', אין מתוירין אות²³.

22) ומי שטעה ובמקום לומר 'וכתוב לחיים' וכו' אמר 'בספר חיים' וכו' וכבר סיים את הברכה, כתב בשו"ת רב פעלים (ח"ג סי' לט) שעליו לחזור ולומר שנית 'בספר חיים' וכו' בברכת שים שלום.

23) ואם אמרו לאחר שכבר סיים את ברכת 'המלך הקדוש', כתב בשו"ת להורות נתן (ח"ה סי' לו) שאינו הפסק ואינו חור להתפלל, והביא ראייה מהדעת תורה (ס"י רצד ס"ד) שכתב לענין 'אתה חוננתני במוצאי שבת, שאף שאם שכח לאומרו אסור לו לאומרו לאחר שסיים את הברכה, אך אם אמרו שם אינו חור, ואם כן הוא הדין לענין מי שאמר 'ובכן תן פחדך וכו'.

ואם נזכר לאחר שאמר 'ברוך אתה ה' ולא סיים 'המלך הקדוש', וחשב שצריך לחזור, ולכן סיים 'למדני חוקך', כתב הגר"מ גרוס (תל תלפיות גליון 5 עמ' 17) שבדיעבד לא נחשב להפסק, ויחזור ל'ובכן תן פחדך, וכן כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פליט הע' לו) לענין מי ששכח לומר 'יעלה ויבוא' בראש חודש בלילה וזכר לאחר 'ברוך אתה ה', שלמורת שהדין הוא שאין צריך לחזור אלא לסיים 'המהוויר שכיתתו, אך אם טעה וסיים 'למדני חוקך, יחזור ויאמר 'יעלה ויבוא'.

[משנ"ב ס"ק יח]

היוי ל'קם ל'זרזון²⁴.

24) ולכן אם טעה בראש חודש ואמר ביעלה ויבוא 'ביום הזכרון הזה', הסתפק בשו"ת התעוררות תשובה (ח"א סי' עג) שיתכן שיצא, כיון שמצינו שראש חודש נקרא יום הזכרון.

[משנ"ב ס"ק יט]

וסים ספןקה אינו חונן²⁵.

25) ואם נזכר קודם שסיים את הברכה, כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פמ"ה הע' רט) שמספיק לחזור ליתתן לני' ואין צריך לחזור לתחילת הברכה ליאתה בחרתנו.

[משנ"ב ס"ק כ]

קשבת אומר²⁶.

26) ואם לא הזכיר את השבת כלל בתוך הברכה, כתב לעיל (ס"י) תפז ס"ק יג) לענין יום טוב שחל בשבת שלא יצא, ואם הזכיר את השבת בתוך הברכה, אך בחתימה חתם רק בשל שבת, כתב לעיל (שם ס"ק ז) שיצא ידי חובה, אך אם חתם רק בשל ראש השנה ולא הזכיר את השבת, נשאר בביה"ל שם (ס"א ד"ה מקדש) בצ"ע, ומטעם זה הורה הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה ראש השנה פ"א ס"ד) דבר הלכה אות יח) שלא יחזור, משום שיספיק ברכת להקל.

[משנ"ב ס"ק כא]

אינו אומר 'מועדים לשמחה' וכו'²⁷.

27) ובטעם הדבר שאינו אומרם, ביאר הבי"ח (ד"ה אבל השיאנו) שלשון זה משמע שראש השנה ויום כיפור ניתנו לששון ושמחה כשאר החגים, וזה אינו שהרי ניתנו לזון את ברואי העולם ולשוב בתשובה, ומימי כתב לקמן (ס"י תקצו ס"ק א) שגם בראש השנה יש מצוה של 'שמחת בחגך', כיון שבכלל המועדים הוא, וכן כתב לקמן (ס"י תקפג ס"ק ה) שיהיה שמח ובטוח בה' עם התשובה ומעשים טובים, וראה עוד מה שכתבנו לקמן (ס"י תקפד ס"ק א).

[משנ"ב ס"ק כג]

תחומין וזכרך אמת²⁸.

28) ואם טעה בהתימת הברכה ובמקום לסיים מקדש ישראל ויום הזכרון, חתם מקדש ישראל והומנים, כתב המטה אפרים (ס"ח) ובאלף למטה (ס"ק ח) שלא יצא ידי חובה, ויחזור ויאמר ברוך אתה ה' מקדש וכו', ואין צורך לחזור לתחילת הברכה. מאידך, דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה ראש השנה פ"א ס"ג) וארחות הלכה הע' 52, לענין הנוכח אחרי שכבר התחיל לומר 'רצה' שיחזור לאלקינו ואלקינו אבותינו מלוך וכו', ולכל הפחות יחזור ל'קדשנו במצוותך וכו', ואין צורך לחזור ליאתה בחרתנו, כיון שאין זה פשוט שתחילת הברכה היא 'אתה בחרתנו'.

ואם בחתימת הברכה דילג על התיבות 'מלך על כל הארץ', כתב החיי אדם (כלל כ"ה ס"יז) שאינו צריך לחזור, ואף בתפילת מוסף שאומר בנוסח הברכה פסוקי מלכויות. וכן כתבו המטה אפרים (ס"ט) והכף החיים (ס"ק מד).

[משנ"ב ס"ק כד]

זמר ב'נהג²⁹ וכו', לא יגביה קולו יותר מקדו³⁰.

29) וכשמגביה את קולו בימים אלו, וחבירו שאינו מתפלל עומד בסמוך אליו ושומע את סיום הברכה, כתב האלף המגן (ס"ק מג) שינעה אמן על ברכתו, וראה עוד מה שכתבנו לעיל (ס"י קא ס"ק י"א).

30) אכן, לעיל (ס"י קא ס"ק י"א) כתב בשם המג"א (שם ס"ק ד) שהביא מהזוהר שגם בימים אלו יותר טוב להתפלל בלחש, והוסיף שכן כתבו הרבה אחרונים. וכן הארחות חיים (ספינקא, ס"ק י) והשערים מצוינים בהלכה (ס"י קט ס"ק ב) הביאו ראייה שגם בימים אלו יש להתפלל בלחש, כיון שאם כל עיקר ענינה של תפילה בלחש לומדים מחנה שבה כתוב "יקולה לא ישמע" (שמואל א א יג), ותפילתה הרי היתה בראש השנה כמבואר בגמ' (ראש השנה י"א, א), אכן, בשל"ה (מסכת ראש השנה עמוד הדין בהגה"ה) כתב שמחנה אין ראייה, כיון שביקשה בקשות פרטיות שיהיו לה בנים ואת זה יש לומר בלחש. ובטעם הדבר שלא יגביה את קולו יותר מדי, כתב לעיל (שם ס"ק י"ב) שנראה כנביאי הבעל שנאמר עליהם "ויקראו בקול גדול" (מלכים א יח ב'ח). ועוד שבקול גדול בודאי יבלבל אחד מהם את חברו.

המשך במילואים עמוד 30

מילואים

הלכות ראש השנה סימן תקפב

המשך מעמוד 108

ומזמ הדרין הגרשין אויערביך (שם ארחות הלכה הע' 58) את תלמידיו, שלא יוסיפו בקשות פרטיות בראש השנה אלא יתפללו רק את התפילות הקבועות, כיון שעיקר יום ראש השנה הוא מלכויות יחד שתמליכוני עליכם.

[משני' ס"ק טז]

חשש פְּרָקָה לְבַטְלָהּ (יב) וכו', יום תְּרוּעָה מְקַרָּא קְדָשִׁיט.

(19) ומ"מ. גם כשנוכח לאחר שסיים את הברכה, כתב הכף החיים (ס"ק כז) שיאמרם ביאלקי נצור קודם 'יהיו לרצון' השני.

(20) ובטעם הדבר שאין לומר 'באהבה', ביאר הט"ז (ס"ק ג) בשם הלכות (ס"ז) כיון שלשון 'תרועה' מראה על דין, ואין אהבה בדין.

דין זה שלא אומרים 'באהבה', כתב המטה אפרים (ט"ז) הוא בין כשחל ראש השנה בשבת ובין כשחל בחול, וברעת המשגיב כתב בשו"ת אגרות משה (ארח חיה סי' לח אות ו) שיש לעיין בכוונתו, האם התכוין בין כשחל בשבת ובין כשחל בחול, שהרי כתב כלשון הבאר היטב (ס"ק ד) והמג"א (ס"ק ד) שכתבו שיש לומר רק יום תרועה מקרא קודש, והרי יום אומרים רק כשחל ראש השנה ביום חול, שאז בלא הכי לא אומרים 'באהבה', הוסיף, שהלכותו (שם) שכתב שלא אומרים 'באהבה', כתב שאין אומרים 'זכרון תרועה באהבה, והיינו שמדובר כשחל ראש השנה בשבת, אכן, אף ברעת המג"א הנ"ל שכתב כלשון המשגיב, כתב המחצה"ש (ס"ק ד) שצריך לתקן ובמקום יום תרועה צריך לומר 'זכרון תרועה ומדובר על שבת, שגם אז אין לומר באהבה, אך הפמ"ג (אי"א ס"ק ד) כתב שכונת המג"א דוקא כשחל ראש השנה בחול, אך כשחל ראש השנה בשבת יש לומר 'באהבה', ואם כן למעשה יש לעיין בכוונת המשגיב האם כוונתו כהמחצה"ש או כהפמ"ג.

הנהגים לומר 'באהבה' כשחל ראש השנה בשבת, הורה הגרש"ז אויערביך (הלכות שלמה ראש השנה פ"א סי"ב ודבר הלכה את יד) שיש להם להמשיך במנהגם, כיון שהוא מנהג קדמונים, וכמו שכתב בליקוטי מהרי"ח, וכן כתב הקצה המטה (ס"ק כז) ובשו"ת אגרות משה (שם).

לחיים טובים ובספר חיים, אבל זכרנו זמי כמוך אק אומרם, ובטעם הדבר כתבו בספר דברי יצחק (ראבי"ד מונקאטש עמי לא את קטו) ובספר יעמי המנהגים (אות השג) בשם מהרי"ש מבעלזא, על פי מה שכתב המשגיב להלן (ס"ק טז) שתחילה אומרים זכרנו לחיים ואחר כך אומרים וכתוב לחיים טובים, ואם כן לאחר שכבר אמר בתפילת הלחש וכתוב לחיים טובים איך יחזור ויבקש רק זכרנו לחיים בלי לומר טובים, ועל כן עתים רק מיתכתוב לחיים טובים, הוסיף בליקוטי מהרי"ח, שיש נהגים לומר בחזרת השי"ש גם זכרנו זמי כמוך בקול, מאידך, לדעת הגר"א (מעשה רב אות רד) אין הציבור אומר הוספות אלו כלל בחזרת השי"ש, ורק השי"ש לבדו אומר.

ולחוסף עד בקשות פרטיות בתפילות ראש השנה, דעת ההור"א (הגר"ח קניבסקי בשמו בספר ארחות רבנו ח"ב עמ' קפא) שמוחר, כיון שכל היום הוקבע לבקשות, הוסיף הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל בסוף הספר תשובה שטג) ששמע כן מהחז"א רק לגבי ראש השנה שחל בימות החול, אך כשחל ראש השנה בשבת לא שמע ממנו אם מותר, וכן דעת הגר"י אלשיך (אשרי האיש חיג פט"ו אות יג) שמוחר לבקש בקשות פרטיות בראש השנה דוקא כשחל בימות החול, אבל כשחל בשבת אסור, אולם בספר דרך עיהה (ח"א סי' סג) ובקונטרס ימי הרחמים (ספטמוס, עמ' פא) כתבו בשם הגר"ח קניבסקי שבראה שגם כשחל בשבת מותר לבקש, כיון שזה הזמן המסוגל לבקשות (הוסיף, שמה שאין אומרים 'אבינו מלכנו' בראש השנה שחל בשבת כמבואר לקמן (סי' תקפד ס"ק ד), צריך לומר שהוא חמור יותר, וכן משמע במטה אפרים (סי' תקפד ס"ק ג) ובאלף למטה ס"ק ג), וכן הורה הגרש"ז אויערביך (הלכות שלמה ראש השנה פ"א ס"ד) והגר"ח קרליץ (ימי הרחמים, ספטמוס עמ' פ) שיכול לבקש בקשות פרטיות בימים אלו, ואף בתפילת מוסף, הורה הגר"ח קרליץ (שם) שיכול להוסיף בקשות, מאידך, דעת הגר"ח קניבסקי (ימי הרחמים שם) שבתפילת מוסף אין להוסיף, כיון שתפילת מוסף עיקרה לא יתקן לבקשות פרטיות.

הלכות ראש השנה סימן תקפב תקפג

המשך מעמוד נה

[משני' ס"ק כה]

'לְשָׁנָה טַיְבָה תִּקְרָה תְּקַתְּבֵי'.

(31) ולדעת הט"ז, כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק ד) שיכול לומר 'לשנה טובה תכתב' ביום הראשון אף לאחר חצות וביום השני עד חצות, וכן כתב השו"ע הרב (ס"ז).

סימן תקפג

דְּרָרִים שְׁנוֹהֲגִים לְאָכַל פְּלִיל רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה

[משני' ס"ק א]

יֵאָכְלוּ, פֶּל מְדִינָה וְיִקְרְיָהּ פֶּלְשֹׁנָהט.

(1) והחושש מתולעים וכדו' באכילת אחד ממונים אלו, כתב הכף החיים (ס"ק ו) שיכול לומר את הייחוד רצון גם על ראייתם בלא לאוכלם, ואף יכול לאומרו בלא לראותם כלל, מכיון שאין הייחוד רצון נחשב ברכה כדי שתחשב אמירתו לברכה לבטלה, אלא הוא בקשת רחמים שאפשר לאומרו גם בלי אכילה וראייה, ובקיצור הלכות המותרים (להגרי"ש דבליצקי, סדר הקידוש והסעודה ס"א) כתב, שאם אינו אוכלם יאמר את הייחוד רצון בלא הזכרת השם, וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק ב).

(2) ובמדינות שנקראים 'חמרי וטילקא' בשמות אחרים שאינם מורים על טובה, כתב הגר"ח נאה (שישירי תורה סי' ג ס"ק ל) שאף על פי כן נהגו

ושלוח ציבור שמגביה את קולו, כתב לעיל (שם ס"ק יב) שעושה כהונג, כיון שמטרתו לעורר את הכוונה וגם שישמעו אותו ברור, ואדרבה עיקר התקנה של חזרת השי"ש נתקנה שיאמרו אותה בקול.

ולבנות בתפילה בימים אלו, כתב המטה אפרים (ס"ח) שנהגים לבנות ולחזורי דמשת בתפילות ראש השנה יום כיפור אפילו כשחלים בשבת, הוסיף, שאדם שנופלת עליו בכיה רבה באלו הימים בתפילות, סימן הוא שבאורו זמן נדון למעלה, ובאלף המגן (ס"ק מו) הוסיף, שמי שבוכה בתפילות כוכבים ומולות בוכים עימו ותפילתו נשמעת.

ואף מי שאינו יכול לבכות, כתב באלף המגן (ס"ק מה) בשם השל"ה שישמע קול בני כאילו הוא בוכה, וכמו שכתוב 'שמע ה' קול בני' (תהלים ו ט), ואף שאינו בוכה ממש.

מאידך, דעת הגר"א (מעשה רב אות רז) שאין לבכות בראש השנה, אולם בבאור אור חדש ובשם הגר"ח מטלנט (הובא במעשה רב השל"ם שם) ביאר ברעת הגר"א שמה שאין לבכות בראש השנה, היינו דוקא במו שמבואר את עצמו ליד בכיה, וכמו שלוח ציבור שמושתדל לעורר את העם לבכי, אבל מי שבוכה מנעמו מרוכ דביקותו בה, ודאי שזו מידה טובה, וכן כתב המשגיב לעיל (סי' רפח ס"ק ד) לענין בכיה בשבת, וכן ביאר בתשובות הנהגות (ח"ב סי' רסח), אכן, בקיצור הלכות המועדים (להגרי"ש דבליצקי, דיני תפילת שמונה עשרה לראש השנה הע' ה) כתב, שבארץ ישראל לא נהגים כזה כהגרי"א, אף לנהגים במנהגי הגר"א בשאר דברים.

